

УКРАЇНА

(19) UA (11) 44798 (13) U
(51) МПК
C03C 8/04 (2009.01)МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ
І НАУКИ УКРАЇНИДЕРЖАВНИЙ ДЕПАРТАМЕНТ
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ
ВЛАСНОСТІОПИС
ДО ПАТЕНТУ
НА КОРИСНУ МОДЕЛЬвидається під
відповідальність
власника
патенту

(54) ПОЛИВА

1

2

(21) u200905433

(22) 29.05.2009

(24) 12.10.2009

(46) 12.10.2009, Бюл.№ 19, 2009 р.

(72) ЛІСАЧУК ГЕОРГІЙ ВІКТОРОВИЧ, ТРУСОВА
ЮЛІЯ ДМИТРІВНА, БІЛОСТОЦЬКА ЛЮБОВ ОЛЕ-
КСАНДРІВНА, ПАВЛОВА ЛЮДМИЛА ВАСИЛІВНА,
БЛУДОВА ІРИНА ІГОРІВНА, ЦОВМА ВІТАЛІЙ ВІ-
ТАЛЬОВИЧ(73) НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
"ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ"(57) Полива, що містить SiO₂, Al₂O₃, B₂O₃, CaO,
BaO, Na₂O, ZnO, ZrO₂, яка відрізняється тим, щовона додатково вміщує Pb₃O₄ при такому співвід-
ношенні компонентів, мас.част. %:

SiO ₂	48,0-48,9
Al ₂ O ₃	8,5-9,75
B ₂ O ₃	6,55-7,0
CaO	3,9-4,25
BaO	4,42-5,40
Na ₂ O	4,0-4,30
ZnO	6,75-7,25
ZrO ₂	11,98-12,25
Pb ₃ O ₄	3,0-3,55.

Корисна модель, що пропонується, відноситься до складів поливи в керамічній промисловості і може бути використана для одержання полив'яних лицевальних та фасадних плиток на потоково-конвеєрних лініях швидкісного випалу.

Відомий склад поливи, що містить мас.част. % (1):

SiO ₂	52,61-53,12
Al ₂ O ₃	10,55-11,20
Fe ₂ O ₃	0,43-0,45
CaO	4,96-5,42
MgO	1,1-1,26
B ₂ O ₃	7,53-8,37
Na ₂ O	3,0-3,13
K ₂ O	1,99-2,16
ZnO	5,78-7,72
ZrO ₂	7,26-8,76
BaO	1,50-1,68.

Недоліком цієї поливи є низькі показники морозостійкості (90 циклів).

Найбільш близьким до складу, який замовляється, є такий що містить, мас. част. % (2):

SiO ₂	49,0-51,25
B ₂ O ₃	5,78-6,50
Al ₂ O ₃	14,25-17,40
Fe ₂ O ₃	0,16-0,23
MgO	0,60-0,65
CaO	3,58-3,85
Na ₂ O	1,20-1,81
K ₂ O	2,18-2,66

ZnO	2,55-5,60
BaO	2,90-5,10
ZrO ₂	10,70-11,95.

Недоліком цієї поливи-прототипу є високі показники ТКЛР (5,8-6,0)10⁻⁶ град⁻¹, що обмежує галузь використання даної поливи на керамічних підкладах України.

Задачею корисної моделі, що пропонується є зниження значень температурного коефіцієнту лінійного розширення (ТКЛР).

Технічний результат корисної моделі забезпечується тим, що на відміну від відомої поливи, яка містить у своєму хімічному складі оксиди SiO₂, Al₂O₃, B₂O₃, CaO, BaO, Na₂O, ZnO, ZrO₂, полива, що пропонується додатково містить Pb₃O₄ при такому співвідношенні компонентів, мас.част. %:

SiO ₂	48,0-48,9
Al ₂ O ₃	8,5-9,75
B ₂ O ₃	6,55-7,0
CaO	3,9-4,25
BaO	4,42-5,40
Na ₂ O	4,0-4,30
ZnO	6,75-7,25
ZrO ₂	11,98-12,25
Pb ₃ O ₄	3,0-3,55.

Наведені компоненти у такому співвідношенні, яке заявляється, для виготовлення поливи не використовувались, що свідчить про відповідність запропонованого рішення критерію "винахідницький рівень".

(13) U
(11) 44798
(19) UA

Позитивний ефект цього рішення полягає в інтенсивному зниженні температури випалу поливи, завдяки присутності в її складі складного оксиду свинцю, що впливає на більш раннє утворення розплаву при варці фрити та зниження показників ТКЛР покриття. Використання малих домішок свинцевого сурику сприяє поєднанню протилежно скерованих властивостей і одночасно дозволяє

зменшити витрати дефіцитних борвміщуючих компонентів.

Приклад

В якості похідної сировини використані такі матеріали: пісок кварцовий, каолін просянівський, борна кислота, вуглекислий барій, крейда, сода, циркон, білила цинкові, свинцевий сурик. Температура варки фрити-1350°C.

Таблиця

Хімічний склад та властивості поливи, яка заявляється

Оксиди	Масовий вміст оксидів, мас. част. %					
	прототип	замежовий	1	2	3	замежовий
SiO ₂	49,0-51,25	50,25	48,90	48,75	48,0	47,0
Al ₂ O ₃	14,25-17,40	7,85	8,50	8,90	9,75	11,0
B ₂ O ₃	5,78-6,50	7,25	7,0	6,65	6,55	6,0
K ₂ O	2,18-2,66	-	-	-	-	-
CaO	3,58-3,85	2,25	3,90	4,0	4,25	5,25
BaO	2,90-5,10	5,70	5,40	5,20	4,42	4,0
MgO	0,60-0,65	-	-	-	-	-
Fe ₂ O ₃	0,16-0,23	-	-	-	-	-
Na ₂ O	1,20-1,81	3,9	4,30	4,0	4,25	6,0
ZnO	2,55-5,60	7,6	6,75	7,0	7,25	7,15
ZrO ₂	10,7-11,95	12,10	12,25	12,0	11,98	11,96
Pb ₃ O ₄	-	3,10	3,0	3,50	3,55	1,64
Властивості:						
Температура випалу, °C	960	960	960	960	960	980
ТКЛР. $\alpha \cdot 10^{-6}$ град ⁻¹	5,8-6,0	4,98	4,83	4,82	4,88	5,52
Термостійкість, °C	250	250	250	250	250	225
Морозостійкість, цикли	120	120	120	120	120	100
Блиск, %	78	74	77	76	75	75
Білизна, %	84	85	86	85	86	84
Хімістійкість, %:						
к 20% HCL	99,80	98,50	98,65	98,70	98,75	98,55
к 2N NaOH	96,60	99,02	99,40	99,35	99,45	99,25
к H ₂ O	99,90	99,90	99,90	99,90	99,90	99,90
Втрати маси при терті, г/см ²	0,015	0,010	0,012	0,012	0,012	0,010

Шихтовий (матеріальний) склад, який відповідає оптимальному складу поливи №2 (див. таблицю), у масових відсотках наведено нижче:

Пісок кварцовий	28,44
Каолін просянівський	18,47
Борна кислота	9,95
Циркон	15,55
Вуглекислий барій	5,68
Крейда	7,05
Білила цинкові	5,97
Сода	5,91
Свинцевий сурик	2,98.

Поливу готують мокрим помелом фрити до залишку на решітці 0056 0,1-0,5%. Вологість шлікеру складів 34-38%, щільність 1,66-1,68г/см³. Плитки були покриті поливою методом наливання або розпилювання та пройшли випал на потоково-

конвеєрній лінії впродовж 30 хвилин при температурі 960°C. Конкретні склади поливи та їх властивості наведено у таблиці.

Як витікає з таблиці, запропоновані склади поливи дозволять знизити температурний коефіцієнт лінійного розширення (ТКЛР). Показники інших експлуатаційних властивостей покриття незначно відрізняються від аналогічних показників прототипу. В замежових складах поливи стається зрив досягаемого ефекту, а саме - підвищується значення ТКЛР.

Таким чином, корисна модель, що пропонується, має перевагу у порівнянні з відомими складами полив.

Джерела інформації:

1. А.С. СССР №1198031, Б.И. №46, 1985.
2. А.С. СССР №1655958, Б.И. №22, 1991.